

Хто выратаваў аднаго чалавека - той выратаваў Свет.

(З Бібліі).

Святыя людзі - так назваў жыхароў о.п. Мікашэвічы Лунінецкага раёна Веру Ігнатаўну Цуба і Паўла Паўлавіча Вялічку Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Дзяржавы Ізраіль у Беларусі Эліяху Валк, уручаючы ім дыпламы Праведнікаў Народаў Свету. Улічваючы, што мала хто ведае пра гэта званне, крыху ўдакладнім.

У Іерусаліме працуе інстытут Катастрофы Гераізму «Яд-ва-Шэм», у якім вядзецца вялікая работа па збору і вывучэнню матэрыялаў другой сусветнай вайны. Зразумела, гэты даследаванні датычаць перш за ўсё яўрэйскага народа - знішчэння 6 мільёнаў яўрэйскіх і супраціўлення вязняў гэта нямецкім акупантам. Але вялікай часткай гэтай работы, часткай мемарыяльнага комплексу Яд-ва-Шэм, стала ўвекавечанне імёнаў людзей розных нацыянальнасцей, якія ўдзельнічалі ў выратаванні яўрэяў. Гэтыя імёны выбіты на мармуровых дошках, у гонар кожнага высаджана дрэва на алеі Траведнікаў Народаў Свету. Цяпер да большым 12 тысяч імёнаў прыбавяцца яшчэ тры нашых землякоў.

Не памылілася. Званне Праведніка Народаў Свету яшчэ прысвоена пасмяротна Марыі Корбут - маці Веры і Паўла. Аб гэтым наадвае медаль, на якім выбіта імя яе і дзяцей. В. І. Цуба і П. П. Вялічку ўручаны і адпаведныя дыпламы. У гэтых папках змешчаны экст на іўрыт і на англійскай мовах, дзе расказваецца пра высакародны ўчынак звычайнай палескай сям'і. Дадаткова ўкладзены аркуш паперы з рускім перакладам, з якога вынікае наступнае.

Да вайны сям'я Хайі Рабіновіч і сям'я Марыі Корбут жылі ў адной вёсцы Рахавічы. У пачатку акупацыі немцы сагналі ўсіх яўрэяў у гэта ў раённы цэнтр. Але партызаны разбілі фашысцкі гарнізон, у выніку чаго яўрэі разбегліся, хто куды мог.

Сям'ю Рабіновічаў схавала ў сябе Марыя Корбут. Яна і дзеці пільна сачылі, каб пра гэта не даведаліся ні немцы, ні суседзі. Давялося ўцекачам шукаць сховішча то ў хляве, то ў лесе. Але 2 гады гэтыя беларусы і яўрэі жылі адной сям'ёй, харчаваліся разам з аднаго катла. Потым дзеці Корбут, якія былі вязаны з партызанамі, дапамаглі малодшым Любе і Міхаілу Рабіновічам таксама тайсці ў атрад, а іх маці працягвала жыць у Марыі. І пасля вайны сем'я падтрымлівалі яброўскія адносіны.

Аб далейшым расказвалі дзеці Марыі Корбут. У 1944-м Паўла Паўлавіча мабілізавалі ў Чырвоную Армію, з баямі дайшоў да Берліна, мае ўзнагароды. Вера Ігнатаўна з кахам прыгадвае пасляваенныя беды, калі ўлюбавыцы спалілі іх хутар. Сям'я вырашыла перасяліцца на новае месца - у Мікашэвічы.

Память

Іх імёны выбіты на мармуровых дошках

Месцам работы для сястры стаў лесазавод, для брата - спачатку лясніцтва, потым - леспрамгас. Тым часам Рабіновічы сталі жыць больш заможна, іншы раз матэрыяльна дапамагалі сябрам. Потым яны выехалі ў Ізраіль, а гаварыць пра ўсё, што звязана з эмігрантамі, было не на карысць сабе. Вось і маўчалі.

Але Рабіновічы не забыліся пра сваіх выратавальнікаў. І пасля прызнання незалежнасці Рэспублікі Беларусь яны звярнуліся ў Яд-ва-Шэм з просьбай аддзякаваць Марыі Корбут і яе дзецей. Некалькі гадоў працягвалася праверка ўсіх матэрыялаў (а прысваенне робіцца на падставе строга дакументальнай, рашэнне прымаецца спецыяльнай камісіяй), - нарэшце, падзея адбылася.

Вытрымкі з гісторый выратавання зачытала Авіва Валк - памочнік консула і жонка пасла дзяржавы Ізраіль. Яна асабіста займалася падрыхтоўчай работай, дасканальна вывучала дакументы, знаёмілася з людзьмі. Час ад часу ў яе перарываўся голас, а вочы прысутных напаўняліся слязьмі - выпадкі выратавання здаваліся цудам. І менавіта гэтай кволай маленькай жанчыне дзякавалі выратавання за аднаўленне справядлівасці ў адносінах да выратавальнікаў. За 3 гады работы пасольства дзяржавы Ізраіль і Авівы Валк уручана 75 з 95-ці Дыпламаў на Беларусі.

Пасведчанне аб ганаровым званні ўручаў пасол Эліяху Валк. Ён выказаў шчырае шкадаванне, што пакуль медалі знойдуць Праведнікаў, многія з іх пойдучы з жыцця, многім з іх не паспеюць падзякаваць, заклікаў да актывізацыі пошуку людзей, якія ратавалі яўрэяў.

Для кожнага пасол знайшоў непаўторныя словы віншавання (а ўручаліся 8 медалёў і каля двух дзесяткаў дыпламаў). Узнагароджваючы Паўла Паўлавіча Вялічку, у якога на грудзях ззяў ордэн Вялікай Айчыннай, Эліяху Валк пажадаў, каб такія подзвігі не паўтараліся, каб народы свету жылі ў згодзе і дружбе, каб не было войнаў. А 80-гадовая Вера Ігнатаўна Цуба ў звычайнай вясковай вопратцы, з сагнутымі ад цяжкасцей жыцця плячыма, але з прыбавным тварам і ласкавым позіркам, зрабіла такое ўражанне на пасла, што ён назваў яе сімвалам Беларусі за спалучэнне знешняй прыгажосці і дабрыні. І захацеў сфатаграфавання менавіта з мікашэвіцкімі Праведнікамі. Цяпер яны чакаюць канверт з фотаздымкамі з Ізраіля.

Татцяна КАНАПАЦКАЯ.

Лунінецкі раён.

ПАСТСКРЫПТУМ. Не магла не зацікавіцца, чаму ў брата і сястры розныя імёны па бацьку і прозвішчы. Высветлілася, што першынец Марыі ўдачарыў дзядзька, які не меў дзяцей, каб пакінуць ёй сваю спадчыну. Другі - сын Павел носіць прозвішча бацькі, які памёр у 20-х гадах. Марыя выйшла замуж за Рыгора Корбута, які таксама памёр да вайны. Было яшчэ трое: Люба, 1926 г. н., жыве цяпер у Крыму, а Іван, 1928 г. н., і Уладзімір, 1934 г. н., - жыхары Мікашэвічаў. Так што Праведнікамі можна лічыць і Марыю, і пяцёрых яе дзяцей. Рабіновічы назвалі толькі старэйшых. У час удакладнення абставін можна было б прыгадаць усіх. Але мала хто верыў, што нешта з гэтых перапісак атрымаецца.

Атрымалася. Верыцца ў тое, што хутка па прыкладу Літвы і Украіны наша рэспубліка прыме рашэнне аб прысваенні Праведнікам Народаў Свету - грамадзянам нашай дзяржавы - звання Праведнікаў Беларусі.